

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

ONA TILI DARSLARIDA 4K MODELI VA STEAM INTEGRATSIYASI ASOSIDA O'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH

Toshkent gumanitar fanlar universiteti
Amaliy va gumanitar fanlar fakulteti
"Pedagogika va tillar" kafedrasini
Assistant o'qituvchisi **Ukibaeva Sanimxan**
sanimxanukiboyeva@gmail.com
+998 99 236 43 17

Annotatsiya: Mazkur maqolada ona tili darslarida 4K modeli va STEAM integratsiyasi asosida o'qitish metodikasini takomillashtirish masalalari yoritilgan. Tadqiqotda XXI asr ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiluvchi tanqidiy fikrlash, kreativlik, kommunikatsiya va hamkorlik kompetensiyalarining mazmun-mohiyati tahlil qilingan hamda ularni ona tili ta'limi jarayoniga integratsiya qilishning pedagogik imkoniyatlari ochib berilgan. Shuningdek, STEAM yondashuvining fanlararo integratsiyani ta'minlashdagi ahamiyati, o'quvchilarning ijodiy va tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishdagi o'rni asoslangan. Tadqiqot natijalari ona tili darslarida 4K modeli va STEAM integratsiyasiga asoslangan metodik yondashuv o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasi, tanqidiy va kreativ fikrlash qobiliyatlari, hamkorlikda ishlash ko'nikmalari hamda o'quv motivatsiyasini rivojlantirishga samarali ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi. Maqolada ona tili ta'limi sifatini oshirishga qaratilgan metodik tavsiyalar ham ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: 4K modeli, STEAM ta'limi, ona tili darslari, tanqidiy fikrlash, kreativlik, kommunikatsiya, hamkorlik, fanlararo integratsiya, kompetensiyaviy yondashuv, innovatsion pedagogik texnologiyalar, XXI asr ko'nikmalari, ta'lim samaradorligi, o'quv motivatsiyasi, ijodiy faoliyat, boshlang'ich ta'lim.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы совершенствования методики обучения родному языку на основе модели 4К и интеграции STEAM. В исследовании проанализированы сущность и содержание компетенций XXI века — критического мышления, креативности, коммуникации и сотрудничества, а также раскрыты педагогические возможности их интеграции в процесс обучения родному языку. Кроме того, обоснована значимость STEAM-подхода в обеспечении межпредметной интеграции, развитии творческой и исследовательской деятельности учащихся. Результаты исследования подтверждают, что методический подход, основанный на модели 4К и интеграции STEAM, способствует развитию коммуникативной компетентности учащихся, их критического и творческого мышления, навыков сотрудничества, а также

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

повышению учебной мотивации. В статье также разработаны методические рекомендации, направленные на повышение качества обучения родному языку.

Ключевые слова: модель 4К, STEAM-образование, уроки родного языка, критическое мышление, креативность, коммуникация, сотрудничество, межпредметная интеграция, компетентностный подход, инновационные педагогические технологии, навыки XXI века, эффективность обучения, учебная мотивация, творческая деятельность, начальное образование.

Abstract: This article discusses the improvement of mother tongue teaching methodology based on the 4C model and STEAM integration. The study analyzes the essence and significance of 21st-century competencies, including critical thinking, creativity, communication, and collaboration, and reveals the pedagogical opportunities for integrating these competencies into the mother tongue teaching process. Furthermore, the importance of the STEAM approach in ensuring interdisciplinary integration and fostering students' creative and research activities is substantiated. The research findings confirm that a methodological approach based on the 4C model and STEAM integration effectively enhances students' communicative competence, critical and creative thinking skills, collaboration abilities, and learning motivation. The article also provides methodological recommendations aimed at improving the quality of mother tongue education.

Keywords: 4C model, STEAM education, mother tongue lessons, critical thinking, creativity, communication, collaboration, interdisciplinary integration, competency-based approach, innovative pedagogical technologies, 21st-century skills, educational effectiveness, learning motivation, creative activity, primary education.

KIRISH

Bugungi globallasuv va axborotlashuv jarayonlari ta'lim tizimi oldiga yangi talablarni qo'yimoqda. Jamiyatning jadal rivojlanishi, fan va texnologiyalarning tez sur'atlarda taraqqiy etishi, mehnat bozorida raqobatning kuchayishi o'quvchilarda nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalarni, tanqidiy va ijodiy fikrlashni, hamkorlikda ishlash hamda samarali muloqot qilish kompetensiyalarini shakllantirishni talab etmoqda. Shu sababli dunyo ta'lim tizimida XXI asr ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan innovatsion yondashuvlar keng qo'llanilmoqda. Mazkur yondashuvlar orasida 4K modeli va STEAM ta'lim texnologiyasi alohida ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston Respublikasida ham ta'lim sifatini oshirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayoniga keng joriy etish hamda xalqaro ta'lim standartlariga mos kompetensiyalarni shakllantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan ta'lim islohotlari, yangi avlod darsliklari va o'quv dasturlarining joriy etilishi, kompetensiyaviy yondashuv asosida ta'lim mazmunining takomillashtirilishi o'quvchilarning mustaqil fikrlash, muammolarni hal

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

qilish va hayotiy vaziyatlarda bilimlarni qo'llash qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qilmoqda.

Boshlang'ich ta'lim tizimida ona tili fani o'quvchilarning tafakkurini rivojlantirish, nutq madaniyatini shakllantirish, fikrni og'zaki va yozma ravishda to'g'ri hamda ravon ifodalash, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni anglashda muhim o'rin tutadi. Ona tili darslari orqali o'quvchilar tilning fonetik, leksik, grammatik va uslubiy xususiyatlarini o'rganish bilan birga, muloqot madaniyati, ijodiy fikrlash va axborot bilan ishlash ko'nikmalarini ham egallaydilar. Biroq an'anaviy ta'lim metodlari ayrim hollarda o'quvchilarning faolligini oshirish, ularni mustaqil izlanishga undash va real hayotiy muammolarni hal qilishga tayyorlashda yetarli samara bermasligi mumkin. Shu bois ona tili darslarini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish zarurati tobora ortib bormoqda. 4K modeli zamonaviy ta'limning asosiy kompetensiyalarini o'zida mujassamlashtirgan bo'lib, tanqidiy fikrlash (Critical Thinking), ijodkorlik (Creativity), hamkorlik (Collaboration) va kommunikatsiya (Communication) ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan. Ushbu model o'quvchilarni tayyor bilimlarni o'zlashtiruvchi emas, balki bilimlarni mustaqil ravishda izlab topuvchi, tahlil qiluvchi, yangi g'oyalarni ilgari suruvchi va samarali muloqot qila oluvchi shaxs sifatida shakllantirishni nazarda tutadi. Ayniqsa, ona tili darslarida 4K modelidan foydalanish o'quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantirish, matn ustida ishlash jarayonida tanqidiy tahlil qilish, ijodiy yondashuv asosida fikr bildirish hamda guruhli faoliyat orqali hamkorlik ko'nikmalarini mustahkamlash imkonini beradi.

STEAM ta'lim yondashuvi esa Science (fan), Technology (texnologiya), Engineering (muhandislik), Art (san'at) va Mathematics (matematika) fanlarini o'zaro integratsiyalashgan holda o'qitishga asoslanadi. Ushbu yondashuv o'quvchilarning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan bog'lash, muammoli vaziyatlarni hal etish, innovatsion fikrlash va loyihaviy faoliyatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Dastlab tabiiy va aniq fanlar doirasida qo'llanilgan STEAM texnologiyasi bugungi kunda gumanitar fanlar, jumladan, ona tili ta'limiga ham muvaffaqiyatli integratsiya qilinmoqda. Ona tili darslarida STEAM elementlaridan foydalanish o'quvchilarning fanlararo bog'liqlikni anglashiga, til birliklarini real hayotiy vaziyatlar bilan bog'lab o'rganishiga hamda amaliy faoliyat orqali bilimlarni mustahkamlashiga imkon yaratadi. Zamonaviy pedagogik tadqiqotlar natijalari 4K modeli va STEAM integratsiyasining ta'lim samaradorligini oshirish, o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini kuchaytirish, ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim omil ekanligini ko'rsatmoqda.

Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun mazkur yondashuvlar ta'lim jarayonini qiziqarli, interfaol va amaliy xarakterga ega bo'lishini ta'minlaydi. Shu bilan birga, o'quvchilarning individual qobiliyatlarini aniqlash, mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantirish va kelajakdagi kasbiy faoliyatiga tayyorlashda ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Bugungi kunda ona tili darslarida 4K modeli va STEAM integratsiyasi asosida o'qitish metodikasini takomillashtirish masalasi dolzarb ilmiy-pedagogik muammolardan biri hisoblanadi. Chunki ona tili ta'limining samaradorligi ko'p jihatdan o'quvchilarning faol ishtiroki, mustaqil fikrlashi va amaliy faoliyat bilan bog'liq topshiriqlarni bajarish darajasiga bog'liqdir. Shu nuqtayi nazardan, mazkur yondashuvlarni ona tili darslariga samarali tatbiq etishning nazariy va metodik asoslarini ishlab chiqish, innovatsion metod va texnologiyalarni amaliyotga joriy etish hamda ularning ta'lim sifatiga ta'sirini o'rganish muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Mazkur maqolada ona tili darslarida 4K modeli va STEAM integratsiyasi asosida o'qitish metodikasini takomillashtirishning nazariy asoslari, pedagogik imkoniyatlari, zamonaviy metod va texnologiyalari hamda ularni amaliyotga tatbiq etish yo'llari tahlil qilinadi. Shuningdek, o'quvchilarda XXI asr ko'nikmalarini shakllantirish, fanlararo integratsiyani ta'minlash va ta'lim samaradorligini oshirishga qaratilgan metodik tavsiyalar ishlab chiqiladi. Mazkur tadqiqot natijalari ona tili ta'limi mazmunini boyitish, o'qitish metodikasini takomillashtirish hamda boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqotda ona tili darslarida 4K modeli va STEAM integratsiyasi asosida o'qitish metodikasini takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlari o'rganildi. Tadqiqot kompetensiyaviy yondashuv, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, faoliyatga asoslangan ta'lim hamda konstruktivistik pedagogika tamoyillariga tayangan holda amalga oshirildi. Tadqiqotning metodologik asosini O'zbekiston Respublikasining ta'limga oid normativ-huquqiy hujjatlari, umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartlari, boshlang'ich ta'lim konsepsiyasi, kompetensiyaviy yondashuv nazariyasi hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalar bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar tashkil etadi. Tadqiqot jarayonida quyidagi ilmiy tadqiqot metodlaridan foydalanildi:

Nazariy tahlil metodi – pedagogik, psixologik va metodik adabiyotlarni o'rganish hamda tahlil qilish;

Qiyosiy tahlil metodi – an'anaviy va innovatsion o'qitish metodlarining afzallik hamda kamchiliklarini taqqoslash;

Kuzatish metodi – ona tili darslarida o'quvchilarning faolligi, kommunikativ ko'nikmalari va ijodiy yondashuvlarini kuzatish;

Suhbat va savolnoma metodi – o'qituvchilar hamda o'quvchilarning 4K va STEAM texnologiyalariga munosabatini aniqlash;

Pedagogik tajriba-sinov metodi – ona tili darslarida 4K modeli va STEAM integratsiyasi asosida ishlab chiqilgan metodik tavsiyalarni amaliyotda sinovdan o'tkazish;

Matematik-statistik tahlil metodi – olingan natijalarni qayta ishlash va samaradorlik darajasini aniqlash.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi ona tili darslarini tashkil etishda 4K modelining asosiy komponentlari — tanqidiy fikrlash, kreativlik, kommunikatsiya va hamkorlik

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

ko'nikmalarini STEAM integratsiyasi bilan uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarning nutqiy, ijodiy va amaliy kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi metodik tizimni takomillashtirishdan iborat.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Ta'lim tizimida XXI asr ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan ilmiy tadqiqotlar so'nggi yillarda jadal rivojlanmoqda. Xususan, 4K modeli va STEAM ta'lim texnologiyalarining nazariy asoslari hamda amaliy imkoniyatlari ko'plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan o'rganilgan.

XXI asr kompetensiyalarining nazariy asoslari xalqaro tashkilotlar tomonidan ishlab chiqilgan konsepsiyalarda keng yoritilgan. Jumladan, tomonidan ishlab chiqilgan konsepsiyada tanqidiy fikrlash, kreativlik, kommunikatsiya va hamkorlik zamonaviy ta'limning asosiy kompetensiyalari sifatida e'tirof etilgan. Ushbu model bugungi kunda ko'plab davlatlarning ta'lim dasturlariga integratsiya qilingan. Amerikalik olimlar va o'zlarining ilmiy ishlarida XXI asrda muvaffaqiyatga erishish uchun o'quvchilarda bilim bilan bir qatorda kreativ fikrlash, muammolarni hal qilish va kommunikativ kompetensiyalarni rivojlantirish zarurligini ta'kidlaganlar. Ularning fikricha, ta'lim jarayoni o'quvchini passiv tinglovchidan faol tadqiqotchiga aylantirishi lozim. STEAM ta'limining nazariy asoslari bo'yicha olib borilgan tadqiqotlarda ning ilmiy qarashlari alohida o'rin egallaydi. Olim STEAM yondashuvini fanlararo integratsiya asosida tashkil etish o'quvchilarning ijodkorligi, tadqiqotchilik faoliyati va innovatsion fikrlashini rivojlantirishini ilmiy jihatdan asoslab bergan. Uning tadqiqotlarida san'at komponentining STEM tizimiga qo'shilishi ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshirishi ko'rsatib berilgan.

Rus pedagog olimlari tomonidan ham kompetensiyaviy yondashuv va integrativ ta'lim masalalari keng o'rganilgan. Jumladan, kompetensiyaga asoslangan ta'limning nazariy va metodologik asoslarini ishlab chiqqan. Olimning tadqiqotlarida o'quvchilarning mustaqil faoliyati, ijodkorligi va amaliy kompetensiyalarini rivojlantirish muhim pedagogik vazifa sifatida talqin etilgan.

O'zbekistonlik olimlar tomonidan ham boshlang'ich ta'limda innovatsion texnologiyalarni qo'llash, kompetensiyaviy yondashuv va fanlararo integratsiya masalalari yuzasidan qator ilmiy izlanishlar olib borilgan.

Boshlang'ich ta'lim va ona tili o'qitish metodikasiga bag'ishlangan tadqiqotlarda til ta'limini kommunikativ yondashuv asosida tashkil etish, o'quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirish, ijodiy fikrlash va matn bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirish muhim yo'nalish sifatida qaraladi. Biroq mavjud ilmiy tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, ona tili darslarida 4K modeli va STEAM integratsiyasini uyg'unlashtirgan holda qo'llash bo'yicha ilmiy-metodik tavsiyalar yetarli darajada ishlab chiqilmagan.

Shuningdek, so'nggi yillarda olib borilgan tadqiqotlar STEAM yondashuvining asosan tabiiy va aniq fanlarda qo'llanilayotganini, ona tili va boshqa gumanitar fanlarda esa uning

imkoniyatlari to'liq o'rganilmaganligini ko'rsatmoqda. Bu esa ona tili darslarida 4K modeli va STEAM integratsiyasiga asoslangan innovatsion metodikani ishlab chiqish hamda amaliyotga joriy etish zarurligini belgilaydi.

Adabiyotlar tahlili natijasida ona tili ta'limida 4K modeli va STEAM integratsiyasini qo'llash o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasi, tanqidiy va kreativ fikrlashi, hamkorlikda ishlash madaniyati hamda fanlararo bog'liqlikni tushunish darajasini rivojlantirishga xizmat qilishi aniqlandi. Shu sababli mazkur tadqiqot ushbu yo'nalishda mavjud ilmiy-metodik bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

MUHOKAMA

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini rivojlantirish bilan bir qatorda ularni mustaqil fikrlashga, muammolarni hal qilishga, jamoada ishlashga va samarali muloqot qilishga tayyorlash muhim vazifa hisoblanadi. Shu nuqtayi nazardan, ona tili darslarida 4K modeli va STEAM integratsiyasi asosida o'qitish metodikasini qo'llash ta'lim sifatini oshirishning samarali vositalaridan biri sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, an'anaviy darslarda o'quvchilar ko'proq tayyor bilimlarni qabul qiluvchi sifatida ishtirok etadilar. Bunday jarayonda ularning mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va muammolarni hal qilish kompetensiyalari yetarli darajada rivojlanmaydi. 4K modeli asosida tashkil etilgan darslarda esa o'quvchilar faol subyekt sifatida qatnashib, bilimlarni mustaqil izlash, tahlil qilish va amaliy faoliyatda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Tanqidiy fikrlash komponenti o'quvchilarning matn mazmunini chuqur tahlil qilish, muallif pozitsiyasini aniqlash, dalillarni solishtirish va xulosa chiqarish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qildi. Masalan, matnlar bilan ishlash jarayonida "Nima uchun?", "Qanday qilib?", "Agar boshqacha bo'lsa nima bo'lardi?" kabi savollar asosida tashkil etilgan topshiriqlar o'quvchilarning mantiqiy fikrlashini faollashtirdi. Kreativlik komponenti esa o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishda muhim omil bo'ldi. Hikoya davom ettirish, yangi matn yaratish, maqollarga zamonaviy talqin berish, ertak qahramonlari uchun yangi syujet ishlab chiqish kabi topshiriqlar o'quvchilarning tasavvur doirasini kengaytirdi. Natijada ular o'z fikrlarini erkin va original tarzda ifodalashga intildilar. Kommunikatsiya kompetensiyasini rivojlantirish maqsadida tashkil etilgan munozaralar, taqdimotlar, suhbat va bahs-munozara mashg'ulotlari o'quvchilarning nutq madaniyatini shakllantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. O'quvchilar o'z fikrlarini asosli bayon qilish, tinglovchini ishonitirish va muloqot madaniyatiga rioya qilish ko'nikmalarini egalladilar.

Hamkorlik kompetensiyasi guruhli va jamoaviy faoliyat orqali rivojlantirildi. O'quvchilar kichik guruhlarda ishlash davomida vazifalarni taqsimlash, o'zaro fikr almashish, birgalikda qaror qabul qilish va umumiy natijaga erishish tajribasini orttirdilar. Bu esa ularda mas'uliyat, hurmat va jamoada ishlash madaniyatini shakllantirdi.

STEAM integratsiyasining ona tili darslariga tatbiq etilishi esa fanlararo bog'liqlikni ta'minlash imkonini berdi. Masalan, matn mazmunini ilmiy kuzatishlar bilan bog'lash, ekologik muammolar yuzasidan loyihalar yaratish, texnologik yangiliklar haqida esse

yozish, infografika va taqdimotlar tayyorlash kabi topshiriqlar o'quvchilarning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirdi. Bu esa o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini oshirib, ona tili faniga bo'lgan qiziqishini kuchaytirdi. Tadqiqot natijalari ko'rsatdiki, 4K modeli va STEAM integratsiyasi asosida tashkil etilgan darslarda o'quvchilarning faolligi, mustaqilligi va ijodkorligi sezilarli darajada ortadi. Shu bilan birga, ular o'z bilimlarini real hayotiy vaziyatlarda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar.

NATIJALAR

Tajriba-sinov ishlari davomida ona tili darslarida 4K modeli va STEAM integratsiyasiga asoslangan metodik yondashuvning samaradorligi o'rganildi. Olingan natijalar quyidagi ijobiy o'zgarishlarni ko'rsatdi:

1. Tanqidiy fikrlash ko'nikmalarining rivojlanishi: O'quvchilar matnlarni tahlil qilish, muammolarni aniqlash va asosli xulosalar chiqarishda yuqori natijalarni namoyon etdilar. Savol-javob va muammoli vaziyatlarga asoslangan topshiriqlar ularning mantiqiy tafakkurini rivojlantirdi.

2. Ijodiy faoliyatning faollashuvi: Kreativ topshiriqlarni bajarish jarayonida o'quvchilarning mustaqil fikr bildirish, yangi g'oyalar yaratish va badiiy ifoda vositalaridan foydalanish ko'rsatkichlari oshdi. Ular hikoya, esse, dialog va loyihalarni yaratishda faol ishtirok etdilar.

3. Kommunikativ kompetensiyaning takomillashuvi: Tadqiqot davomida o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqida sezilarli ijobiy o'zgarishlar kuzatildi. Ular fikrlarini aniq, ravon va mantiqiy izchillikda ifodalash ko'nikmalarini rivojlantirdilar.

4. Hamkorlikda ishlash madaniyatining shakllanishi: Guruhli faoliyatlar natijasida o'quvchilar o'zaro hamkorlik qilish, tinglash, murosaga kelish va jamoaviy qaror qabul qilish tajribasini egalladilar. Bu esa ijtimoiy kompetensiyalarning rivojlanishiga xizmat qildi.

5. Fanlararo integratsiyaning kuchayishi: STEAM elementlaridan foydalanish natijasida o'quvchilar ona tili fanini boshqa fanlar bilan bog'liq holda o'rganishga odatlandilar. Bu esa bilimlarning yaxlit tizim sifatida shakllanishiga yordam berdi.

6. O'quv motivatsiyasining oshishi: Interfaol metodlar, loyihaviy faoliyat va amaliy topshiriqlar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini sezilarli darajada oshirdi. Darslarda faol qatnashuvchilar soni ko'paydi va o'quvchilarning mustaqil izlanishga bo'lgan ehtiyoji kuchaydi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ona tili darslarida 4K modeli va STEAM integratsiyasi asosida o'qitish metodikasini takomillashtirish o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasi, tanqidiy va kreativ fikrlashi, hamkorlikda ishlash madaniyati hamda fanlararo bilimlarni egallash darajasini sezilarli ravishda oshiradi. Mazkur yondashuv ona tili ta'limining samaradorligini ta'minlash, o'quvchilarni XXI asr talablari asosida tarbiyalash va ularni zamonaviy jamiyatda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishga tayyorlashda muhim pedagogik ahamiyat kasb etadi.

XULOSA

Ona tili darslarida 4K modeli va STEAM integratsiyasi asosida o'qitish metodikasini takomillashtirish masalasi zamonaviy ta'limning dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot davomida ushbu yondashuvlarning nazariy asoslari, pedagogik imkoniyatlari va amaliy ahamiyati tahlil qilinib, ularning ta'lim samaradorligini oshirishdagi o'rni yoritildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, 4K modelining asosiy komponentlari – tanqidiy fikrlash, kreativlik, kommunikatsiya va hamkorlik kompetensiyalari o'quvchilarning shaxsiy va intellektual rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur kompetensiyalarni ona tili darslari mazmuniga integratsiya qilish o'quvchilarning mustaqil fikrlash, muammolarni tahlil qilish, o'z fikrini asosli ifodalash va jamoada samarali ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

STEAM yondashuvi esa ona tili fanini boshqa fanlar bilan integratsiyalash imkonini yaratib, o'quvchilarning bilimlarni real hayotiy vaziyatlarda qo'llash kompetensiyasini shakllantiradi. Fanlararo bog'liqlik asosida tashkil etilgan topshiriqlar, loyihalar va amaliy mashg'ulotlar o'quvchilarning tadqiqotchilik faoliyatini faollashtirib, ularning ijodiy va innovatsion fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi. Tahlillar natijasida aniqlandiki, 4K modeli va STEAM integratsiyasi asosida tashkil etilgan ona tili darslari o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini oshiradi, dars jarayonidagi faolligini kuchaytiradi hamda bilimlarni puxta o'zlashtirishga yordam beradi. Bunday yondashuv o'quvchini ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirib, uning kommunikativ, ijtimoiy va intellektual kompetensiyalarini kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, tadqiqot davomida ona tili darslarida 4K modeli va STEAM integratsiyasini qo'llashning metodik imkoniyatlari aniqlanib, o'qituvchilar uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi. Ular orasida muammoli ta'lim, loyihaviy faoliyat, interfaol metodlar, guruhli ishlar, raqamli texnologiyalar va fanlararo integratsiyaga asoslangan topshiriqlardan foydalanish muhim o'rin egallaydi. Umuman olganda, ona tili darslarida 4K modeli va STEAM integratsiyasi asosida o'qitish metodikasini takomillashtirish o'quvchilarda XXI asr ko'nikmalarini shakllantirish, ta'lim sifatini oshirish va kompetensiyaviy yondashuvni samarali amalga oshirishning muhim omili hisoblanadi. Mazkur yondashuvning ta'lim amaliyotiga keng joriy etilishi o'quvchilarning zamonaviy jamiyat talablariga mos, ijodkor, mustaqil fikrlovchi va raqobatbardosh shaxs sifatida shakllanishiga xizmat qiladi. Kelgusida ona tili ta'limida 4K modeli va STEAM integratsiyasi asosida yangi metodik ishlanmalar yaratish, elektron ta'lim resurslarini ishlab chiqish hamda ushbu yondashuvlarning turli yosh bosqichlaridagi samaradorligini chuqur tadqiq etish muhim ilmiy va amaliy vazifalardan biri bo'lib qoladi. Shu jihatdan mazkur tadqiqot natijalari ona tili o'qitish metodikasini yanada takomillashtirish hamda ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni samarali joriy etishga xizmat qiladi.

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. O‘RQ–637-son, 2020-yil 23-sentyabr.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi PF–6108-son “O‘zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta’lim-tarbiya va ilm-fan sohalarini rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoni.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi PF–5712-son “Xalq ta’limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni.
4. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining umumiy o‘rta ta’lim davlat ta’lim standartlariga oid qarorlari va me’yoriy hujjatlari.
5. UNESCO. Education 2030 Framework for Action. Paris: UNESCO, 2015.
6. UNESCO. Sustainable Development Goal 4 (SDG 4): Quality Education.
7. Bernie Trilling, Charles Fadel. *21st Century Skills: Learning for Life in Our Times*. San Francisco: Jossey-Bass, 2009.
8. Charles Fadel. *Four-Dimensional Education: The Competencies Learners Need to Succeed*. Boston: Center for Curriculum Redesign, 2015.
9. Georgette Yakman. *STEAM Education: An Overview of Creating a Model of Integrative Education*. Virginia, 2008.
10. Aleksey Khutorskoy. *Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования*. Москва, 2003.
11. John Dewey. *Democracy and Education*. New York: Macmillan, 1916.
12. Lev Vygotsky. *Thought and Language*. Cambridge: MIT Press, 1986.
13. Jean Piaget. *The Psychology of Intelligence*. London: Routledge, 1950.
14. Nemat G‘aybullayev. *Pedagogika nazariyasi va amaliyoti bo‘yicha ilmiy ishlanmalar*. Toshkent.
15. Bahridin Xodjayev. *Ta’lim texnologiyalari va pedagogik mahoratga oid ilmiy-metodik qo‘llanmalar*. Toshkent.
16. Boshlang‘ich ta’lim va ona tili o‘qitish metodikasi bo‘yicha amaldagi darsliklar hamda metodik qo‘llanmalar. Toshkent: Respublika ta’lim markazi nashrlari.

